

**ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри

Г. І. Слосанська

«09» вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ НЕОНАТОЛОГІЇ ТА ПЕДІАТРІЇ

Рівень вищої освіти	<u>перший (бакалаврський)</u>
Галузь знань	<u>О1 Педагогіка/Освіта</u> (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	<u>016 Спеціальна освіта</u> (код і найменування спеціальності)
Освітня програма	<u>Логопедія</u> (найменування освітньої програми)
Мова навчання	<u>українська</u>

2025-2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи неонатології та педіатрії» для студентів освітньої програми «Логопедія» спеціальності 016 «Спеціальна освіта» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Розробник:

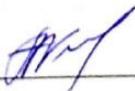
Литовченко В.П. – доктор філософії з психології (PhD), доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.

Протокол № 2 від 09 вересня 2025 р.

Завідувач кафедри

спеціальної та інклюзивної освіти

Ганна СЛОЗАНСЬКА

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Логопедія
2	Спеціальність	016 Спеціальна освіта
3	Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
4	Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
5	Статус дисципліни	Вибіркова
6	Мова навчання	Українська
7	Курс	3
8	Семестр	5
9	Кількість змістових модулів	2
10	Форма підсумкового контролю	Залік
11	ІНДЗ	Презентації, реферати
12	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4 кредити
13	Загальна кількість годин	120
14	Аудиторні заняття (год.)	Денна форма – 48, заочна форма – 20
15	Лекції (год.)	Денна форма – 24, заочна форма – 10
16	Практичні заняття (год.)	Денна форма – 24, заочна форма – 10
17	Самостійна робота студента (год.)	Денна форма – 72, заочна форма – 100

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 40 % до 60%;

для заочної форми навчання – 17% до 83%.

2. Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Основи неонатології та педіатрії» – забезпечити оволодіння здобувачами вищої освіти теоретичними знаннями основних періодів вікового розвитку та захворюваннями, які найбільш часто зустрічаються у дітей, особливостями оцінки стану здоров'я та чинників, які впливають на фізичний розвиток та мовлення дітей, факторів ризику розвитку захворювань дитячого віку, що можуть призводити до мовленнєвих порушень, ознаками основних захворювань, які найбільш часто зустрічаються у дітей та особливостями невідкладних станів у педіатрії.

Вивчення дисципліни забезпечує набуття наступних компетентностей:

ЗК 3. Здатність застосовувати психологопедагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

СК 4. Здатність планувати та організовувати корекційно-логопедичну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення мовленнєвого розвитку, актуального стану та потенційних можливостей дітей, оцінювати її результати.

СК 8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

3. Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Основи неонатології та педіатрії» забезпечує досягнення здобувачами таких результатів навчання:

РН 4. Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини.

РН 11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання, виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальні питання неонатології

Тема 1. Предмет і завдання неонатології

Організація неонатологічної допомоги дітям. Причини та патогенез захворювань, які призводять до ураження ЦНС в перинатальному періоді. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із перинатальною патологією.

Тема 2. Недоношені діти та діти, які народжені з малою масою тіла

Класифікації новонароджених дітей за масою тіла і терміном гестації під час народження. Анатомія та функціонування органів новонародженого. Причини порушення мовленнєвого розвитку у недоношених дітей та дітей, які народжені з малою масою тіла.

Тема 3. Хвороби новонароджених

Хвороби, які найчастіше зустрічаються серед новонароджених. Профілактика захворювань. Гіпоксичні та травматичні ураження новонароджених. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей, що перенесли хвороби новонароджених.

Змістовий модуль 2. Загальні питання педіатрії

Тема 4. Розвиток педіатрії в Україні. Періоди дитячого віку.

Фізичний і психомоторний розвиток дітей різного віку. Фізіологічні особливості дитячого організму. Вікова періодизація. Критичні періоди в розвитку дітей та підлітків. Фізичне і психічне здоров'я дітей – головні вимоги нових програм виховання дітей раннього та дошкільного віку.

Тема 5. Характеристика доношеної новонародженої дитини

Ознаки доношеності і зрілості новонародженої дитини. Оцінка фізичного та нервово-психічного розвитку дитини.

Тема 6. Захворювання серцево-судинної системи у дітей

Анатомо-фізіологічні особливості серцево-судинної системи у дітей раннього та дошкільного віку. Природжені вади серця, ревматизм, мала хорія, вегето-судинна дистонія, міокардіодистрофія, причини їх виникнення, клінічні симптоми, профілактика. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із захворюваннями серцево-судинної системи.

Тема 7. Захворювання органів дихання у дітей

Захворювання органів дихання в дітей: бронхіт, пневмонія, бронхіальна астма. Причини виникнення даних захворювань, основні симптоми, ускладнення, профілактика. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із захворюваннями органів дихання.

Тема 8. Захворювання органів травлення у дітей

Причини виникнення, симптоми хронічного гастриту, виразкової хвороби шлунку і дванадцятипалої кишки. Профілактика захворювань органів травлення у дітей. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із захворюваннями органів травлення.

Тема 9. Дитячий церебральний параліч

Етіологія і патогенез дитячого церебрального паралічу. Клінічна картина дитячого церебрального паралічу, стадії захворювання. Форми ДЦП. Синдроми, супутні основним формам захворювання. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей з ДЦП.

Тема 10. Уроджені захворювання нервової системи

Генетичні та хромосомні захворювання (синдром Дауна, синдром Ретта, синдром Вільямса, м'язова дистрофія Дюшенна). Вроджені порушення розвитку головного мозку (мікроцефалія, гідроцефалія, агенезія мозолистого тіла, полімікрогірія, лісенцефалія). Внутрішньоутробні інфекції (TORCH-синдром).

Порушення обміну речовин (фенілкетонурія, гіпотиреоз (вроджений)). Порушення мовленнєвого розвитку у дітей з уродженими захворюваннями нервової системи.

Тема 11. Інфекційні захворювання нервової системи

Первинні і вторинні інфекції нервової системи. Менінгіт. Етіологія первинного і вторинного менінгіту. Менінгіальний симптомокомплекс. Енцефаліти. Класифікація, етіологія, клініка, лікування в гострому і хронічному періодах. Поліомієліт. Мієліт. Етіологія, клініка, лікування. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей з первинними і вторинними інфекціями нервової системи.

Тема 12. Невідкладні стани у дітей

Гострий стенозуючий ларинготрахеїт (круп). Бронхообструктивний синдром (напад бронхіальної астми). Аспірація стороннього тіла. Анафілаксія. Кардіогенний шок. Колапс (судинна недостатність). Гіпертензивний криз у дітей. Фебрильні судоми. Гіпоглікемія. Черепно-мозкова травма. Отруєння.

4.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усьо го	у тому числі			усьо го	у тому числі		
		лек ції	пра кти чні заня ття	самос тійна робо та		лек ції	пра кти чні заня ття	самос тійна робо та
Змістовий модуль 1. Загальні питання неонатології								
Тема 1. Предмет і завдання неонатології	8	2	2	4	10	2	-	8
Тема 2. Недоношені діти та діти, які народжені з малою масою тіла	10	2	2	6	10	-	2	6
Тема 3. Хвороби новонароджених	10	2	2	6	8	2	-	8
Змістовий модуль 2. Загальні питання педіатрії								
Тема 4. Розвиток педіатрії в Україні. Періоди	10	2	2	6	8	-	2	6

дитячого віку								
Тема 5. Характеристика доношеної новонародженої дитини	10	2	2	6	8	-	-	8
Тема 6. Захворювання серцево-судинної системи у дітей	10	2	2	6	10	2	-	8
Тема 7. Захворювання органів дихання у дітей	10	2	2	6	10	-	2	8
Тема 8. Захворювання органів травлення у дітей	10	2	2	6	8	-	-	8
Тема 9. Дитячий церебральний параліч	10	2	2	6	12	2	-	10
Тема 10. Уроджені захворювання нервової системи	12	2	2	8	12	2	-	10
Тема 11. Інфекційні захворювання нервової системи	10	2	2	6	12	-	2	10
Тема 12. Невідкладні стани у дітей	10	2	2	6	12	-	2	10
Всього годин	120	24	24	72	120	10	10	100

4.3. Теми лекційних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин, д/ф	Кількість годин, з/ф
1	1	Предмет і завдання неонатології	2	2
2	2	Недоношені діти та діти, які народжені з малою масою тіла	2	-
3	3	Хвороби новонароджених	2	2
4	4	Розвиток педіатрії в Україні. Періоди дитячого віку	2	-
5	5	Характеристика доношеної новонародженої дитини	2	-
6	6	Захворювання серцево-судинної системи у дітей	2	2
7	7	Захворювання органів дихання у дітей	2	-
8	8	Захворювання органів травлення у дітей	2	-
9	9	Дитячий церебральний параліч	2	2

10	10	Уроджені захворювання нервової системи	2	2
11	11	Інфекційні захворювання нервової системи	2	-
12	12	Невідкладні стани у дітей	2	-
		Всього:	24	10

4.4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість		
		годин, д/ф	годин, з/ф	
1	Предмет і завдання неонатології	2	-	
2	Недоношені діти та діти, які народжені з малою масою тіла	2	2	
3	Хвороби новонароджених	2	-	
4	Розвиток педіатрії в Україні. Періоди дитячого віку	2	2	
5	Характеристика доношеної новонародженої дитини	2	-	
6	Захворювання серцево-судинної системи у дітей	2	-	
7	Захворювання органів дихання у дітей	2	2	
8	Захворювання органів травлення у дітей	2	-	
9	Дитячий церебральний параліч	2	-	
10	Уроджені захворювання нервової системи	2	-	
11	Інфекційні захворювання нервової системи	2	2	
12	Невідкладні стани у дітей	2	2	
		Всього:	24	10

4.5. Самостійна робота

№ з/п	№ теми	Питання/завдання	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
1	1	Захворювання, які призводять до ураження ЦНС в перинатальному періоді. <i>Завдання:</i> Підготувати реферат на тему «Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із перинатальною патологією»	4	8
2	2	Класифікації новонароджених дітей за масою тіла і терміном гестації під час народження.	6	6

		Анатомія та функціонування органів новонародженого. <i>Завдання:</i> Підготувати презентацію на тему «Недоношені діти та діти, які народжені з малою масою тіла»		
3	3	Гіпоксичні та травматичні ураження новонароджених. <i>Завдання:</i> Реферативне повідомлення «Порушення мовленнєвого розвитку у новонароджених із гіпоксичними та травматичними ураженнями»	6	8
4	4	Фізичний і психомоторний розвиток дітей різного віку. Фізіологічні особливості дитячого організму. Вікова періодизація. <i>Завдання:</i> Пройти в Moodle тест «Періоди дитячого віку»	6	6
5	5	Ознаки доношеності і зрілості новонародженої дитини. Оцінка фізичного та нервово-психічного розвитку дитини. <i>Завдання:</i> Оцінити фізичний та нервово-психічний розвиток дитини за вихідними даними ситуаційних задач	6	8
6	6	Захворювання серцево-судинної системи, причини їх виникнення, клінічні симптоми, профілактика. <i>Завдання:</i> Пройти в Moodle тест «Захворювання серцево-судинної системи»	6	8
7	7	Захворювання органів дихання у дітей, причини їх виникнення, основні симптоми, ускладнення, профілактика. <i>Завдання:</i> Пройти в Moodle тест «Захворювання органів дихання у дітей»	6	8
8	8	Причини виникнення, симптоми хронічного гастриту, виразкової хвороби шлунку і дванадцятипалої кишки. Профілактика захворювань органів травлення у дітей. <i>Завдання:</i> Підготувати есе на тему: «Цукровий діабет у дітей»	6	8

9	9	Форми ДЦП. Синдроми, супутні основним формам захворювання. <i>Завдання:</i> Підготувати презентацію на тему «Порушення мовленнєвого розвитку у дітей з ДЦП в залежності від форми».	6	10
10	10	Генетичні та хромосомні захворювання. Вроджені порушення розвитку головного мозку. Внутрішньоутробні інфекції. Порушення обміну речовин. <i>Завдання:</i> Підготувати реферат на тему: «Порушення мовленнєвого розвитку у дітей з уродженими захворюваннями нервової системи», «Вроджені порушення розвитку головного мозку», «Внутрішньоутробні інфекції», «Порушення обміну речовин у дітей (фенілкетонурія, гіпотиреоз (вроджений))»	8	10
11	11	Первинні і вторинні інфекції нервової системи. Етіологія, клініка, лікування. <i>Завдання:</i> Підготувати презентації на теми: «Порушення мовленнєвого розвитку у дітей, що перенесли менінгіт», «Порушення мовленнєвого розвитку у дітей, що перенесли енцефаліт», «Порушення мовленнєвого розвитку у дітей, що перенесли поліомієліт, мієліт»	6	10
12	12	Невідкладні стани у дітей <i>Завдання:</i> Підготувати презентації на теми: «Гострий стенозуючий ларинготрахеїт (круп)», «Аспірація стороннього тіла», «Гіпертензивний криз у дітей», «Черепно-мозкова травма у дітей», «Отруєння у дітей»	6	10
		<i>Всього:</i>	72	100

4.6. ІНДЗ

1. Види мовленнєвих порушень у дітей із серцево-судинними захворюваннями.
2. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей із захворюваннями органів дихання.
3. Корекція мовленнєвих порушень у дітей з порушеннями слуху.
4. Менінгіальний симптомокомплекс у дітей, його наслідки.

5. Порушення мовленнєвого розвитку у дітей з м'язовою дистрофією Дюшенна.

6. Уроджені захворювання нервової системи, що можуть призводити до порушень мовленнєвого розвитку у дітей.

7. Основні порушення мовлення у дітей при уроджених захворюваннях нервової системи.

8. Уроджені порушення розвитку головного мозку у дітей.

9. Перша допомога при гострому стенозуючому ларинготрахеїті (крупі) у дітей.

10. Перша допомога при бронхообструктивному синдромі (нападі бронхіальної астми) у дітей.

11. Перша допомога при анафілактичному шоці у дітей.

12. Перша допомога при колапсі (судинна недостатність) у дітей.

13. Перша допомога при гіпоглікемії у дітей.

14. Перша допомога при черепно-мозковій травмі у дітей.

15. Перша допомога при отруєнні у дітей.

5. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Основи неонатології та педіатрії» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання, як поточне опитування, групове обговорення, практичні завдання, реферати, есе, презентації результатів виконаних індивідуальних завдань, тести.

6. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Основи неонатології та педіатрії» використовуються такі форми контролю:

– поточний контроль у формі оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти під час практичних занять та виконання ними завдань для самостійної роботи;

– модульний контроль застосовується після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни, оцінка модульного контролю складається з балів, накопичених упродовж вивчення змістового модуля;

– підсумковий контроль складається з балів, накопичених упродовж вивчення дисципліни;

7. Критерії оцінювання результатів навчання

За роботу на семінарському (практичному) занятті студент може отримати максимум **7 балів**.

6-7 балів: студент дає повну, ґрунтовну, аргументовану відповідь, розкриває і науково обґрунтовує теоретичні положення, виявляє вміння аналізувати, порівнювати, виділяти головне, висловлює власні судження та особисте ставлення; відповідь відзначається системністю, послідовністю, логічністю викладу думок і творчим підходом.

4-5 балів: студент з похибками демонструє знання основного матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність у проблемних питань семінару, допускає помилки при викладі матеріалу, але спроможний усунути їх із допомогою викладача.

2-3 бали: студент демонструє фрагментарні знання матеріалу семінарського (практичного) заняття, що складає менше 50% необхідного обсягу, не знає основної термінології, не вміє висловлюватися логічно.

1 бал: студент не володіє знаннями з семінарського заняття, відповідь неправильна.

0 балів: відповідь на питання відсутня.

Доповнення виступу:

2 бали – отримують студенти, які глибоко вол одіють матеріалом, чітко визначили його зміст; зробили глибокий системний аналіз змісту виступу, виявили нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але суттєво впливають на зміст доповіді, надали власні аргументи щодо основних положень даної теми.

1 бал отримують студенти, які виклали матеріал з обговорюваної теми, що доповнює зміст виступу, поглиблює знання з цієї теми та висловили власну думку.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ з/п	Критерії оцінювання	Максимальна к-сть балів за кожним критерієм
1	Формулювання мети і завдань ІНДЗ	3
2	Відповідність змісту ІНДЗ її меті	2
3	Виклад матеріалу ІНДЗ	7
4	Змістовність та обґрунтованість власних висновків	2
5	Структурованість змісту та технічне оформлення ІНДЗ	2
	<i>Разом</i>	16

Оцінювання самостійної роботи здобувачів:

Оцінювання самостійної роботи здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота												ІНДЗ	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	16	100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для заліку	
90–100	A	зараховано	за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
85–89	B		за ґрунтовні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач;
75–84	C		за міцні знання навчального матеріалу; аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
65–74	D		за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;
60–64	E		за слабкі знання значної частини навчального матеріалу, помилки у відповідях на запитання, невміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
35–59	FX		не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Політика курсу: обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проєктор для демонстрації презентацій, відеофрагментів.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету для проведення поточного контролю.

10. Рекомендована література

Основна:

1. Барладин, О.Р., Вакуленко, Л.О., Храбра, С.З., Веремчук, О.Д., Білега, Я.Я. (2021). Методи фізичної реабілітації дітей з обмеженими можливостями. Actual trends of modern scientific research. Abstracts of the 8th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Munich, Germany, 21-27. <https://sci-conf.com.ua/viii-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-actual-trends-of-modern-scientific-research-14-16-marta-2021-goda-myunhen-germaniya-arhiv/>
2. Березан, О. (2008). Неврологічні основи логопедії: Навчальний посібник для студентів спеціальності 6.010100 – «Корекційна освіта» / О. І. Березан. Полтава : Друкарня ПП Ткалич А.М.
3. Глумчер, Ф., Марушко, Ю., Шеф, Г. (2020). Невідкладні стани в педіатричній практиці. Медицина. 440 с.
4. Данілавичюте, Е. (2020). Концептуальна модель використання МКФ-ДП в інклюзивному навчальному процесі. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 4(89), 53-64. <https://doi.org/10.33189/ectu.v4i89.9>
5. Данілавичюте, Е. (2024). Сучасне нейро-психо-лінгво-синергетичне підґрунтя організації логопедичного супроводу осіб з особливими мовленнєвими потребами (вітчизняна концепція нейрологопедії). *Особлива дитина: навчання і виховання*, 116(4), 8-29. <https://doi.org/10.33189/ectu.v116i4.193>
6. Данілавичюте, Е. (2024). Інформаційний бюлетень «МКФ-ДП для створення безбар'єрного освітнього середовища». Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. Київ. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743876/>

7. Литовченко, С. В. & Литовченко, В. П. (2022). Фактори навколишнього середовища в рамках соціальної моделі розуміння особливих потреб. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 108(4), 27-39. <https://doi.org/10.33189/ectu.v108i4.120>
8. Литовченко, В. П. (2019). Особливості співпраці ортодонтів та логопедів в контексті діяльності інклюзивно-ресурсних центрів. *Український журнал медицини, біології та спорту*, 4(6), 287-292. <https://doi.org/10.26693/jmbs04.06.287>
9. Найпоширеніші захворювання в дитячому віці / Боярчук О.Р., Синицька В.О., Горішній І.М. [та ін.]. Тернопіль: Укрмедкнига, 2018. 158 с.
10. Неонатологія : підручник : у 3 т. / [Т.К. Знаменська, Ю.Г. Антипкін, М.Л. Аряєв та ін.]; за ред. Т.К. Знаменської. Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020. <https://emed.library.gov.ua/wp-content/uploads/tainacan-items/26427/62840/Neonatologyia.-T.3.pdf>
11. Основи педіатрії. 2-е вид., перероб. та доп. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Дошкільне навчання». – Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2019. 202 с. <https://repository.sspu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/48a283f1-e7e5-4127-b38a-004866fad4a7/content>
12. Педіатрія : підручник для студ. вищих навч. закладів IV рівня акредит/ за ред. проф. О.В. Тяжкої. Вид. 5-те виправ. та допов. Вінниця: Нова Книга, 2018. 1152 с.
13. Cocquyt, M., Claeys, T., Derese, A., Six, S., & Bilsen, J. (2024). Evaluating structure and content of parent-implemented early logopaedic intervention models following the three stages of communicative development in children with cleft lip and/or palate: Systematic literature review with narrative synthesis. *International journal of language & communication disorders*, 59(5), 1923–1945. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.13038>
14. Lane, H., Harding, S., & Wren, Y. (2022). A systematic review of early speech interventions for children with cleft palate. *International journal of language & communication disorders*, 57(1), 226–245. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12683>

Допоміжна:

1. Барладин, О., Бичак, А. (2016). Фізична реабілітація дітей молодшого шкільного віку зі спастичними формами дитячого церебрального паралічу. Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту студентської молоді. Матеріали регіональної науково-практичної конференції / За заг. ред. Огністого А.В., Огністої К.М. Тернопіль : В-во СМТ «ТАЙП». 40-44.
4. Барладин, О.Р., Вакуленко, Л.О., Храбра, С.З., Веремчук, О.Д., Нюня, Л.О. (2024). Застосування засобів відновлення постурального балансу у комплексному лікуванні дітей, хворих на церебральний параліч. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), 1(173), 32-37. <https://spppc.com.ua/index.php/journal/article/view/1667>

3. Данілавічюте, Е. (2022). Специфіка організації освітніх послуг для дітей з дизартрією в умовах сьогодення. Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу: матеріали VIII Міжнар. конгр. зі спец. педагогіки та психології, Київ, 19-20 жовт. 2022 р. 94–99

https://ispukr.org.ua/articles/22/2022_%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%98.pdf

4. Данілавічюте, Е. (2023). Дизартрія: підтримка дитини з особливими мовленнєвими потребами в освітньому середовищі: навч.-метод. посіб. Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. Миколи Ярмаченка НАПН України. Київ. <https://ispukr.org.ua/?p=11420>

5. Довгопола, К.С. (2022). Розвиток незрячої дитини раннього віку: метод. рек. Київ. 71 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11406>

6. Жук, В.В., Литвинова, В.В., Литовченко, С.В. (2023). Чути і спілкуватись. Крок за кроком з батьками. Методичний супровід та психологічна підтримка: навчально-методичний посібник для педагогів та батьків. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 57 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11486>

7. Запровадження безбар'єрності освітніх послуг в закладах дошкільної та загальної середньої освіти : аналітичні матеріали для МОН України / за заг. ред. Л.І. Прохоренко, В.В. Засенка, Н.А. Ярмоли. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2024. 77 с. <https://ispukr.org.ua/?p=12614>

8. Литовченко, С. В. & Литовченко, В. П. (2022). Підготовка батьків до оцінки розвитку дітей в інклюзивно-ресурсних центрах: психолого-педагогічні основи комунікації. *Наука і освіта*, 2, 31-38. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-2-5> Розвиток незрячої дитини раннього віку: метод. рек. / Довгопола К.С. – К., 2022. – 71 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11406>

9. Педіатрія: підручник / Т.О. Крючко, О.Є. Абатуров, Т.В. Кушнерева та ін. 3-є вид., переробл. та доповн. Київ: ВСВ «Медицина», 2021. 224 с.

10. Програма розвитку дітей раннього та дошкільного віку з інтелектуальними порушеннями / О.В. Чеботарьова, Г.О. Блеч, І.В. Гладченко, І.В. Бобренко, С.В. Трикоз, О.І. Мякушко, І.В. Сухіна, Н.С. Бабій, Н.П. Цимбалюк, І.Д. Лукачук та ін.: За наук. ред. О.В. Чеботарьової, І.В. Гладченко. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2023. 438 с. <https://ispukr.org.ua/?p=11295>

11. Рібцун, Ю. (2018). Дитина з порушеннями мовленнєвого розвитку. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру». 40 с.

12. Battin, M. R., Knight, D. B., Kuschel, C. A., & Howie, R. N. (2012). Improvement in mortality of very low birthweight infants and the changing pattern of neonatal mortality: the 50-year experience of one perinatal centre. *Journal of paediatrics and child health*, 48(7), 596–599. <https://doi.org/10.1111/j.1440-1754.2012.02425.x>

13. Salle, B. L., & Vert, P. (2013). Néonatalogie: passé et present [Neonatal medicine, past and present]. *Bulletin de l'Academie nationale de medecine*, 197(6), 1231–1242. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25803942/>

14. Petty, J., Whiting, L., & Harding, C. (2025). Neonatal Nurses' Understanding of the Factors That Enhance and Hinder Early Communication Between Preterm Infants and Their Parents: A Narrative Inquiry Study. *International journal of language & communication disorders*, 60(4), e70093. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.70093>

15. Seager, E., Sampson, S., Sin, J., Pagnamenta, E., & Stojanovik, V. (2022). A systematic review of speech, language and communication interventions for children with Down syndrome from 0 to 6 years. *International journal of language & communication disorders*, 57(2), 441–463. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12699>

Інформаційні ресурси:

1. <https://moz.gov.ua/uk> – Міністерство охорони здоров'я України
2. <https://mon.gov.ua/> – Міністерство освіти і науки України
3. <https://ispukr.org.ua> – Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
4. <http://www.nbuv.gov.ua/portal/> – Бібліотека ім. В.І. Вернадського
5. <https://lib.iitta.gov.ua/> – Електронна бібліотека НАПН України
6. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/> – Бібліографічна база даних Національної медичної бібліотеки (США) та Національного інституту здоров'я (США) (понад 36 мільйонів посилань)
7. <http://www.nlm.nih.gov> – Національна медична бібліотека США